

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 393/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 2 PP 11/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. júla 2023 a doplnenou 19. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice (ďalej aj „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 PP 11/2023 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a prílohy k nej priloženej vyplýva, že sťažovateľ vykonáva trest odňatia slobody, ktorý mu bol za obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1, 2 písm. b, d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. d), e), § 140 písm. b), prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona, prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona uložený v trvaní 20 rokov a 1 mesiaca rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 6 T 61/2007 z 2. júla 2015 (právoplatným 18. júla 2015).

3. Sťažovateľ uvádza, že 15. februára 2023 podal pôvodne Okresnému súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) žiadosť o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody podľa § 67 ods. 1 Trestného zákona.

4. Dňa 21. marca 2023 okresný súd uskutočnil verejné zasadnutie, ktoré samosudca odročil s odôvodnením, že do konania je potrebné pribrať znalca z odboru psychológie a vyhotoviť znalecký posudok.

5. Dňa 26. mája 2023 bolo sťažovateľovi doručené uznesenie okresného súdu z 19. mája 2023 o pribratí znalca do konania. Okresný súd uznesením uložil znalcovi povinnosť vypracovať znalecký posudok v lehote 20 dní od prevzatia spisového materiálu. Okresný súd odôvodnil potrebu znaleckého posudku tým, že sťažovateľ je páchatelom obzvlášť závažného zločinu s uloženým trestom odňatia slobody v rozsahu 20 rokov a 1 mesiaca.

6. Dňa 27. júna 2023 sa konalo verejné zasadnutie, na ktorom mestský súd o žiadosti sťažovateľa nerozhodol z dôvodu, že ani napriek výzve mestského súdu nebol vypracovaný znalecký posudok. Znalec na účely vyhotovenia znaleckého posudku nenavštívil sťažovateľa vo výkone trestu. Mestský súd odročil verejné zasadnutie na neurčito s tým, že samosudca bude urgovať vypracovanie znaleckého posudku.

7. Sťažovateľ žiada o ustanovenie právneho zástupcu na svoje zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, túto žiadosť odôvodňujú jeho finančné možnosti a to, že je vo výkone trestu odňatia slobody.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta, že mestský súd v napadnutom konaní svojím postupom porušil označené práva podľa ústavy a dohovoru.

9. Sťažovateľ poukazuje na relevantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu týkajúcu sa zbytočných prietáhov v súdnych konaniach a neprímeranej dĺžky súdnych konaní. Poukazuje na stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza, čo sa týka napadnutého konania, v ktorom sa má rozhodnúť o jeho žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

10. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že mestský súd odročil aj druhé verejné zasadnutie bez toho, aby o jeho žiadosti rozhodol. Tiež namieta, že znalec nevypracoval znalecký posudok ani po uplynutí uloženej 20-dňovej lehoty, pričom sťažovateľa ani do podania ústavnej sťažnosti nenavštívil vo výkone trestu odňatia slobody. Poukazuje pritom na to, že je vo výkone trestu odňatia slobody „už vyše 16 rokov“.

11. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na význam a účel inštitútu podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý okrem iných „poskytuje odsúdenému perspektívu a nádej, ktorá ho môže a aj motivuje k náprave.“. Okolnosti spáchania trestného činu sú v konaní o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody irelevantné, keďže tieto boli zohľadnené pri ukladaní trestu za spáchaný trestný čin v základnom konaní.

12. Sťažovateľ namieta, že celková dĺžka napadnutého konania „je neprimeraná a nezodpovedá požiadavkám zákonnosti, ústavnosti a spravodlivého procesu.“. Mestskému súdu nič nebráni v napadnutom konaní pribrať iného znalca, keď ustanovený znalec „vlastne ignoruje príkazy súdu a tak poskytnúť dotknutej osobe spravodlivé zadostučinenie!“.

13. Sťažovateľ aj v doplnení ústavnej sťažnosti poukazuje na ďalšiu judikatúru ESLP a ústavného súdu týkajúcu sa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby pôvodne Okresnému súdu Košice II. Ešte pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nadobudol účinnosť § 18m ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého sa Okresný súd Košice I od 1. júna 2023 označuje ako Mestský súd Košice. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcov a prísediacich z radov občanov k štátu prechádzajú od 1. júna 2023 z Okresného súdu Košice II a Okresného súdu Košice-okolie na Mestský súd Košice. V napadnutom konaní tak po 1. júni 2023 je oprávnený a povinný konať mestský súd ako právny nástupca Okresného súdu Košice II.

15. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

16. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (II. ÚS 92/05). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej je aj zistenie, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

17. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

18. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa vychádzal zo zistenia, že napadnuté konanie trvá viac ako 5 mesiacov (od 15. februára 2023). V uvedenom období mestský súd vykonal dve verejné zasadnutia a pribral do konania znalca na účely vypracovania znaleckého posudku. Z priebehu napadnutého konania, ako z ústavnej sťažnosti vyplýva, možno predpokladať, že znalec nevypracoval znalecký posudok v lehote určenej súdom, keď podľa vyjadrenia sťažovateľa ho znalec dosiaľ nenavštívil vo výkone trestu odňatia slobody. V tomto smere ústavný súd poukazuje na judikatúru ESLP (Capuano proti Taliansku z 25. 6. 1987), z ktorej vyplýva záver o zodpovednosti štátu nielen za nedostatky v postupe sudcov, ale aj za ďalšie osoby vstupujúce do konania v oficiálnom postavení, keď ESLP uznal zodpovednosť štátu aj za nečinnosť, resp. pomalú činnosť súdom ustanovených znalcov. Z tohto pohľadu možno akceptovať námietku sťažovateľa, že je zodpovednosťou mestského súdu, aby zvolil vhodné opatrenia smerujúce k urýchlenému vypracovaniu znaleckého posudku, ktoré môžu znamenať aj výmenu znalca.

19. Mestský súd bol povinný o návrhu sťažovateľa ako odsúdeného rozhodnúť najneskôr do 60 dní od jeho doručenia (§ 415 ods. 4 Trestného poriadku). Zákonná 60-dňová lehota uplynula 16. apríla 2023 (nedeľa). V čase doplnenia ústavnej sťažnosti (19. júla 2023) táto lehota bola prekročená viac ako dvojnásobne (154 dní). V tomto kontexte ústavný súd ale poukazuje na judikatúru ESLP, ktorý uviedol, že sa zaoberá tým, či celková dĺžka konania bola primeraná. Nedodržanie lehoty ustanovenej vnútroštátnym právom preto samo osebe nepredstavuje porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (porovnaj Keipenvardecas proti Lotyšsku z 2. 3. 2010, bod 40).

20. Napriek vymedzeným skutočnostiam (prekročenie zákonnej lehoty, prietahy pri vypracovaní znaleckého posudku) možno konštatovať, že mestský súd nebol v posudzovanom období nečinný a jeho postup smeruje k zabezpečeniu aj (odborného) podkladu na rozhodnutie vo veci návrhu sťažovateľa na podmienené prepustenie. Z tohto hľadiska vymedzená nečinnosť mestského súdu predstavuje ojedinelý prietah v napadnutom konaní, ktorý v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nedosahoval ústavnoprávnu intenzitu.

21. Nad rámec veci ústavný súd konštatuje, že aj procesná aktivita sťažovateľa ako toho, ktorý podal návrh v napadnutom konaní, môže viesť k náprave namietaného stavu, napr. využitím sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi mestského súdu podľa § 62 a nasl. zákona 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Ústavný súd nepodmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním uvedeného právneho prostriedku nápravy. Uvedená sťažnosť podľa zákona o súdoch je však stále súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, ktorej využitie môže byť v určitých situáciách (osobitne v začiatkových štádiách súdneho konania) vhodné a môže viesť k náprave sťažovateľom namietaného stavu (m. m. IV. ÚS 143/2022).

22. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie (osobitne návrh na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu